

"Biljani - simbol stradanja, ali i ponosa"

Veliko stradanje bošnjaka, u posljednjem ratu, započelo je ovdje u dolini Sane. Ovdje su naše “komšije”, odmah na početku, pokazali u kakvom smo to “bratstvu i jedinstvu” živjeli, i to oni koji su uzimani kao primjer “drugova i komunista”, opjevani proleter i s Grmeča čije su “hrabrosti i revolucionarnog zanosa” bile pune naše čitanke. Simbol toga stradanja uz Kozarac su i Biljni, mjesto gdje je izvršena prva velika egzekucija u kojoj je najmlađa žrtva imala samo tri mjeseca a najstarija 83 godine.

Ponosni kraješnici i gazije generala Atifa Dudakovića i Mehmeda Alagića su se vratili u velikoj oslobodilačkoj epopeji 1995. na svoja spaljena i porušena ognjišta. Dolina Sane od Ključa do Bosanskog Novog je danas primjer uspješnog povratka prognanih bošnjaka. Taj prelijepi kraj je ponovo nakićen lijepim kućama i krasnim džamijama. Na ruševinama starih, dobri bošnjani su izgradili još veće džamije, ne usuđujem se reći i još ljepše jer su nama naše stare džamije bile najljepše. Često su ukrašene sa po dvije pa i po četiri visoke munare.

Tako su i muslimani Biljana sagradili ljepoticu koje “sram ne bi bilo da je kod sultana”, koja po ljepoti i velebnosti može uz bok sarajevskoj Begovoj džamiji. Uz ovu ljepoticu, uspomenu na prve bosanske šehide će čuvati i šehidjko mezarje i spomen mauzolej u njenu haremu.

Svečanim otvaranjem monumentalne džamije i šehidskog mezarja sa 256 bijelih nišana 10.07.2011. je okončana trodnevna manifestacija *"Biljani - simbol stradanja, ali i ponosa"*. Otvaranju džamije, čiji su temelji udareni 1996. godine, prisustvovala su brojne delegacije, predstavnici svih nivoa vlasti Unsko-sanskog kantona, političkog miljea, zvaničnici muftiluka Bihaćkog, te Islamske zajednice Bosne i Hercegovine s reisu-ulemom Mustafom ef. Cerićem na čelu.

Ispred Mešihata IZ Hrvatske na manifestaciji su učestvovali zamjenik muftije Zagrebačkog dr.sc. Aziz ef. Hasanović. U petak 08.07.2011., hfz. Aziz ef. Alili, gl. imam zagrebački je prelijepim učenjem Kur'ana otvorio svečanost otvorenja džamije.

Čitanje imena

Procjenjuje se da je tokom tri dana u Biljanima boravilo više od deset hiljada posjetilaca. Dostojanstvenom tišinom ispraćeno je čitanje imena i prezimena biljanskih šehida ukopanih u mezaristanu uz džamiju.

Reis Cerić je u svom obraćanju povezo Biljane i Srebrenicu riječima kako se kod nas “jedna tuga veže za drugu tugu”.

Odavanje priznanja zaslužnima

Reisu-l-ulema je odao priznanje svima koji su učestvovali u gradnji monumentalne biljanske džamije te ključ od džamije predao Erminu ef. Vučkiću, glavnom imamu Medžlisa IZ Ključ.

- Imam Vučkić je najzaslužniji za dovršetak ovog monumentalnog kompleksa s šehidskim mezaristanom. Zato njemu predajam ključ džamije, a od vas tražim da slijedite primjer moga dragog imama koji ima osmero djece - dodao je. Imam Vučkić je pozvao Dursuma ef. Derviševića, imama biljanske džamije, hadžiju Feriza Derviševića i Raifa Hodžića da zajedno otvore biljansku ljepoticu.
- U svom obraćanju biljanski imam Dursum ef. Dervišević se posebice osvrnuo na historijat džemata istaknuvši da su Biljani uvijek kroz sve periode povijesti davali imame i ulemu. Samo zagrebačku medresu "Dr. Ahmed Smnajlović" su u ratnom i poratnom vremenu završili: Alma, Mersiha, Meliha, Sabahudin, Nermin i Edin Botonjić, Saudin Subašić te Omer Omanović iz susjednog džemata.

Liči na Begovu džamiju

Jedinstveni kompleks džamije s dvije munare, izgrađene kao simbol stradanja mještana Saničke doline, podsjeća izgledom na Begovu džamiju u Sarajevu. Osim osnovnih pratećih sadržaja, ima i biblioteku, muzej, apartmane, sale za edukaciju i naučne skupove.

Dan žalosti

U općini Ključ je 10. juli Dan žalosti, kada se obilježava masovna egzekucija civila iz Biljana. Ukupan broj ubijenih tih dana se popeo na 250, o čemu svjedoče i bijeli nišani u šehidskom mezarju u Biljanima.

Samo toga dana agresorska vojska je strijeljala 188 civila, koje su kamionima prebacili u jamu Lanište, duboku 22 metra. Najmlađa žrtva bila je Amila Džaferagić, tromjesečna djevojčica koja je iz jame Lanište ekshumirana zajedno s majkom, u njenom naručju, koja je čvrsto držala flašicu s mlijekom.

(na slici: Dženan ef. Čaušević, Sarajevo, biljanski zet; Omer ef. Omanović iz Pule čiji je otac Arif bio jedan od dvojice donatora za izgradnju jedne od munara; Saudin ef. Subašić i Sabahudin ef. Botonjić iz Biljana)